

NOVIČNIK LOŠKEGA MUZEJA

DECEMBER 2017

Loški muzej Škofja Loka
Grajska pot 13
4220 Škofja Loka
Tel.: 04 517 04 00
www.loski-muzej.si

DOGODKI

TA VESELI DAN KULTURE V LOŠKEM MUZEJU

3. december 2017, 10.00–17.00

Vabimo vas, da 3. december, Ta veseli dan kulture, preživite v družbi Loškega muzeja. Za vas smo pripravili pester program kratkih vodstev po stalnih zbirkah našega muzeja, vabimo pa vas tudi na voden ogled zbirk v Dražgoše in v Žiri.

Veseli bomo vaše družbe!

Program:

Loški muzej Škofja Loka, Grajska pot 13 (Loški grad)

10.30: vodstvo po stalnih zbirkah – zgodovina z Biljano Ristić

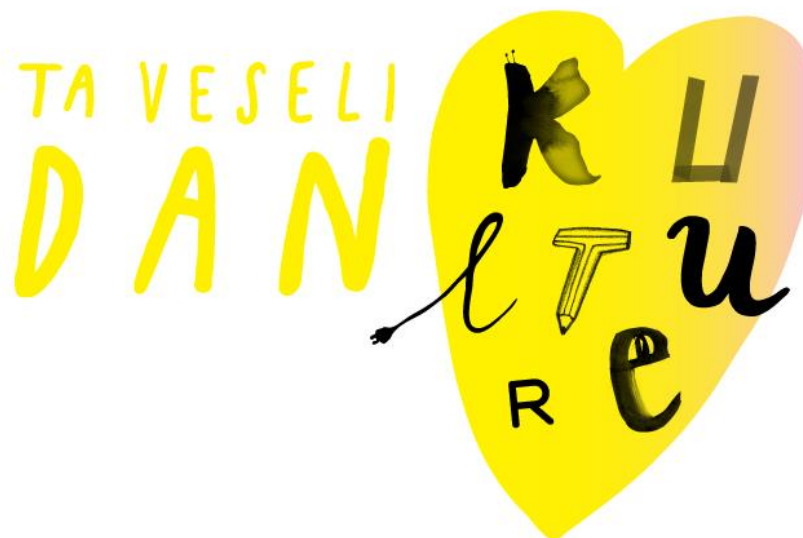
10.30: delavnica za otroke

11.00: vodstvo po razstavi Človek : Stroj z Barbaro Sterle Vurnik

11.30: vodstvo po stalni zbirki Pasijon z Jožetom Štuklom

12.00: vodstvo po stalni zbirki Ivan Grohar z Barbaro Sterle Vurnik

12.30: vodstvo po stalni zbirki – arheologija z Jožetom Štuklom

13.30: vodstvo po stalnih zbirkah – Ivan Tavčar, Kalanovo pohišstvo, Tavčarjeva knjižnica z Miro Kalan

14.00: vodstvo po Škoparjevi hiši z Mojco Šifrer Bulovec

15.30: vodstvo po stalnih zbirkah – etnologija z Mojco Šifrer Bulovec

15.30: pripovedke za otroke v Škoparjevi hiši

Galerija Ivana Groharja, Mestni trg 37, Škofja Loka

13.00: voden ogled razstave Izložbe domišljije v Galeriji Ivana Groharja in Mestnega trga z Jano Fojkar (zbirno mesto pred GIG)

Galerija Franceta Miheliča, Spodnji trg 1, Kašča, Škofja Loka

14.30: Vodstvo po zbirkah v Miheličevi galeriji z Boštjanom Sokličem

Dom Cankarjevega bataljona, Dražgoše

15.00: vodstvo po zbirki v Dražgošah z Biljano Ristić

Kulturni center Stare Žiri, Tabor 2, Žiri

16.00: vodstvo po razstavi Mausar: Žirovski Apelles v Kulturnem centru tare Žiri, Tabor 2, z Boštjanom Sokličem

Muzej bo odprt med 10. in 17. uro.

Galerija Ivana Groharja bo odprta med 10. in 17. uro.

Galerija Franceta Miheliča v Kašči bo odprta med 13. in 17. uro.

PROST VSTOP!

POGOVORI Z UMETNIKI: TIT NEŠOVIĆ

četrtek, 7. december 2017, 19.00

Galerija Franceta Miheliča, Kašča

Vabljeni na tretji večer iz cikla Pogovori z umetniki, tokrat se bomo pogovarjali z akademskim slikarjem mlajše generacije Titom Nešovićem.

Tit Nešović je po zaključeni Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani izobraževanje nadaljeval na zasebni slikarski šoli, Šoli za risanje in slikanje. Že med opravljanjem četrtega letnika se je vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, ki jo je uspešno zaključil leta 2011. Istega leta se je zaposlil kot oblikovalec pri Založbi Modrijan.

V likovnih delih se Tit posveča predvsem portretnemu slikarstvu. Njegovi portreti nastajajo v klasični slikarski tehniki, pri čemer uporablja oljne barve ter platno, papir in druge nosilce ter v digitalni tehniki. Poleg risanja in slikanja ga že od nekdaj zanima zgodovina, še posebno evropska. V prostem času piše prozo in se ukvarja s fotografijo. Razstavljal je na več skupinskih in dveh samostojnih razstavah. V decembru sodeluje tudi na skupinski razstavi Izložbe domišljije v Galeriji Ivana Groharja.

Pogovore z umetniki prirejamo v prostorih Galerije Franceta Miheliča v Kašči na Spodnjem trgu, kjer domuje v letu 2014 zasnovana Zbirka v nastajanju članov Združenja umetnikov. Večeri so namenjeni predstavitvi ustvarjalne poti umetnikov, ki jih Ločani poznamo po njihovih likovnih delih, redko pa imamo priložnost pogovora z njimi. Pogovori z umetniki nastajajo v sodelovanju z Združenjem umetnikov Škofja Loka.

Študijski krožek Ločanke

torek, 12. december 2017, 17.00

Pogosto ugotavljamo, da so ženske v slovenski zgodovini spregledane. Najpogostejši ženski vlogi v zgodovini sta bili materinska in gospodinjska. Na Slovenskem so ženske aktivnejše, zlasti na literarnem področju, začele nastopati v javnosti šele sredi 19. stoletja. Volilno pravico pa so dobile veliko pozneje, v drugi polovici 20. stoletja.

Tudi na Loškem so živele in delale uspešne ženske na mnogih poklicnih področjih. Od umetnosti in književnosti pa vse do znanstvenih in vodstvenih poklicev. Pa vendar (pre)malo vemo o njih. Zato smo v Loškem muzeju v preteklih letih zbirali podatke o pomembnih ženskah in pri kriterijih izbora upoštevali njihovo uveljavljenost na različnih področjih na Loškem, v Sloveniji, v Evropi in celo v svetu. Predstavljamo jih v knjigi Pomembnejše osebnosti na Loškem, ki je na ogled v Zbirki Loško gospostvo. Konec leta 2016 smo z študijskim krožkom »Ločanke« začeli odstirati tančico skrivnostne zgodovine žensk na Loškem. Ne le tistih pomembnih, ki so bile javnosti znane, temveč tudi vsakdanjih mater in gospodinj.

Z zbiranjem predmetov, pregledovanjem arhivskega gradiva in beleženjem ustnih pričevanj želimo »Ločankam« dati mesto v zgodovinopisju loškega področja. Vabimo tudi vas, da se nam pridružite na naslednjem študijskem krožku, ki bo potekal 12. 12. 2017 ob 17. uri v Muzejski sobi Loškega muzeja Škofja Loka.

MUZEJSKI VEČER:

Klekljanje slovenske čipke med tradicijo in sodobnostjo ALI vse kar še niste vedeli o čipki, pa bi morali

sreda, 13. decembra 2017, 19.00

Galerija Franceta Miheliča, Kašča

»Klekljanje slovenske čipke« ima na območju Slovenije skoraj stoletno neprekinjeno tradicijo. Razvilo se je na ozemlju Slovenije, ki je po prvi svetovni vojni pripadal Kraljevini Jugoslaviji. Za klekljano slovensko čipko so značilni motivi, povzeti tudi po ljudskih motivih in ornamentih ali pa so bili oblikovani na novo. Enota »Klekljanje slovenske čipke« je bila 2015 vpisana v Register žive kulturne dediščine Slovenije, skupaj z enoto »Klekljanje idrijske čipke« pa je klekljanje čipka leta 2016 razglašeno za živo mojstrovino državnega pomena.

Sodobna klekljana čipka presega svoj dekorativni status. Segla je globoko v svet umetnosti, kjer jo ustvarjalci vidijo kot sugestivni medij za preslikavo časa, kot beležnico človekovih sanj, izkušenj, dilem, iskanj. Tako je o čipki v času, ki ga živimo, zapisala kustosinja Loškega muzeja Barbara Sterle Vurnik, avtorica razstave Vmesni prostor. Dela sodobnih umetnikov, povezanih s čipko, je razstavila v Galeriji na Gradu v Škofji Loki, 2016. Med ustvarjalci naj omenim le Manco Ahlin ter Ivo in Urha Sobočana iz Žirov.

Predavateljice: Mojca Ferle Mestni muzej Ljubljana - MGML, Mojca Šifrer Bulovec, Barbara Sterle Vurnik, obe Loški muzej Škofja Loka

Gostja: Manca Ahlin

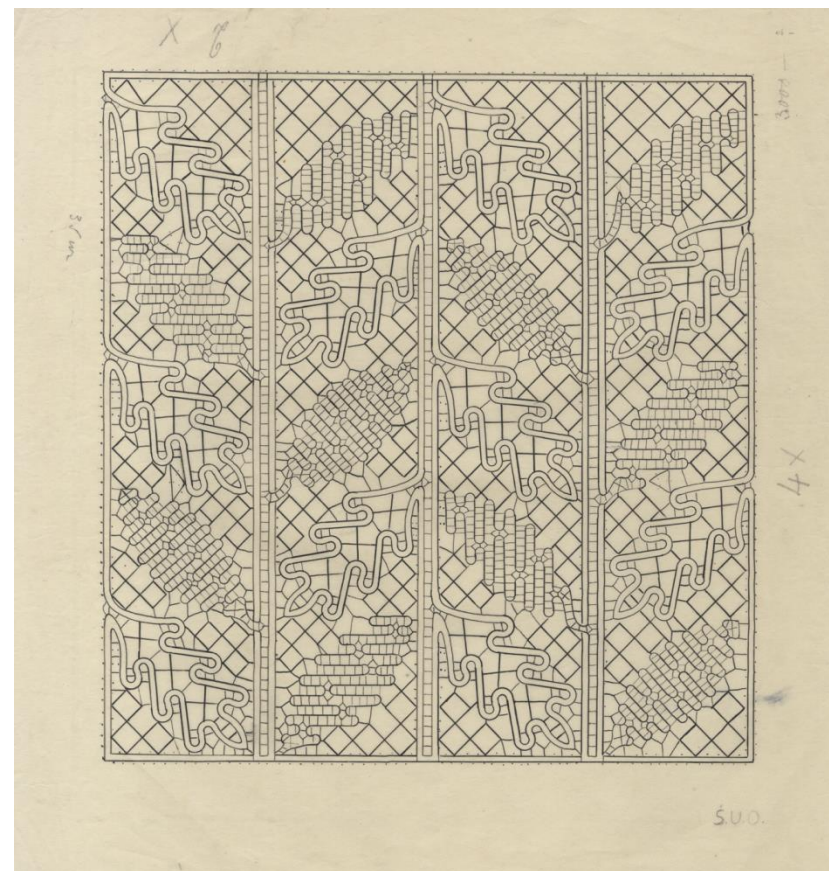

Foto: Vzorec Marice Albreht, Žiri, Hrastov list, ki ga je izdelala kot dijakinja v Šoli za umetno obrt v Ljubljani. Hrani MGML

Manca Ahlin iz Žirov, po izobrazbi arhitektka, s tehniko klekljanja aktivno oblikuje prostor. Njena čipka ni le okrasni, temveč sestavni del bivalnega prostora. Omembe je vredna pregradna stena iz čipk v restavracije Stix v New Yorku. Med njene avtorske projekte spada tudi interior kavarne Srčkovka v Idriji. Za razstavo Vmesni prostor je sklekljala velikansko črno srce iz bombažne vrvi, kot simbol hrepenenja po domovini, simbol vezi in korenin; hkrati je to umetniško delo tudi odsev njenega pogleda in skrbi za trenutno družbeno situacijo v Sloveniji, ki mladim ni naklonjena.

Odprtje nove stalne zbirke: ŠPORT NA LOŠKEM

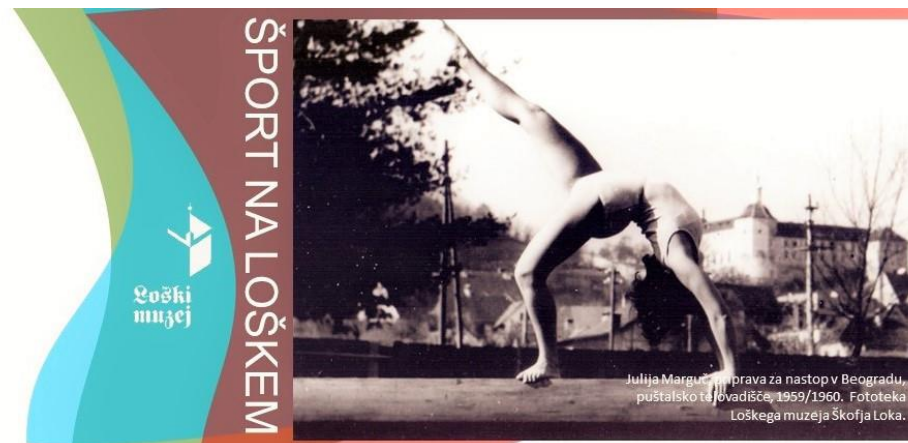
sreda, 20. 12. 2017

Loški muzej Škofja Loka

Vljudno vabljeni na odprtje nove stalne zbirke Šport na Loškem, ki bo v sredo, 20. 12. 2017, v Loškem muzeju Škofja Loka.

'Mens sana in corpore sano'
(*zdrav duh v zdravem telesu*)

Loško področje je v športno-zgodovinskem smislu predstavljalo posebne vrste fenomen, saj lahko spremljamo razvoj športnih aktivnosti vse od sredine 15. stoletja, kar je izpričano na freski Sv. Nedelje v Crngrobu pri Škofji Loki. Poseben mejnik v razvoju športa predstavlja nunska dekliška šola, v kateri so gojenke v okviru pouka telovadbe igrale različico košarke. Razvedrile in športne aktivnosti so se vedno bolj razvijale in se v 19. stoletju začele organizirati v društvih.

'Vzgjaj v trdnem telesu trdne značaje.'

(Spominski spis Sokolskega društva v Škofji Loki ob 25. letnici 1906–1931)

Eno prvih športnih društev, ki je bilo organizirano na Loškem, je bilo Planinsko društvo. Ljubitelji narave in gora so skozi desetletja delovanja postavili trdne temelje danes izredno razvejanega in s podmladkom okrepljenega planinskega društva. Telovadno dejavnost v Škofji Loki pa sta do druge svetovne vojne vzgajala in gojila sokolsko in orlovsko društvo. Po drugi svetovni vojni pa lahko sledimo razcvetu športa na Loškem, predvsem v ustanavljanju novih društev, uvajanju novih športnih panog in množičnem vključevanju ljudi v rekreacijske in športne dejavnosti. V športnih društvih pa so se že začeli kaliti tudi naši prvi olimpijci.

'Citius. Altius. Fortius.'

(Hitreje, višje, močneje!)

Škofja Loka s Selško in Poljansko dolino ter Žirovsko kotlino je v mnogih desetletjih dala precej vrhunskih športnikov, tako olimpijcev kot svetovnih, evropskih ali državnih prvakov. Ob vsem razvoju športa na Loškem pa lahko spremljamo tesno povezavo loških umetnikov s športom. Umetnikov, ki so bili tudi sami športniki in umetnikov, ki so svoj navdih črpali iz športa in zanj tudi ustvarjali.

Ob stalni zbirki športa na Loškem, ki smo jo snovali v sodelovanju z Odborom muzeja za šport, si bomo prizadevali k stalnemu oživljanju same zbirke z obeleževanjem obletnic, pripravo pogovorov s športniki in programov za naše mlade in najmlajše obiskovalce.

Vljudno vabljeni!

AKTUALNO

Vabljeni na spremljevalne dogodke Izložb domišljije!

2. 12. ob 9.30: **Novoletna klekljarska delavnica – izdelovanje novoletnih okraskov** v galeriji Čipke Mojca. Obvezne prijave na +386 (0)4 515 57 44, cena 20 EUR.

2. 12. ob 9.00: **MIKLAVŽEV LUFt** na Cankarjevem trgu.

7. 12. ob 19.00: **Pogovori z umetniki: Tit Nešović** v Galeriji Franceta Miheliča v Kašči. Vstop prost.

9. 12. ob 15.00: **Delavnica izdelovanja novoletnih voščilnic** v Paleti. Prijave na +386 (0)31 734 115 in paleta.art@siol.net, cena 15 EUR.

14. 12. ob 17.00: **Delavnica izdelovanja medenih obeskov za praznično jelko** v Rokodelskem centru DUO Škofja Loka. Prijave na rokodelskicenter@skofja-loka.com, cena 5 EUR.

21. 12. ob 17.30: **Delavnica »Po praznikih diši – izdelovanje glinenih svečnikov«** v Knjižnici Ivana Tavčarja (Mladinski oddelek). Prijave niso potrebne, delavnica je brezplačna.

22. 12. ob 17.00: **BOŽIČNI LUFt** na Trgu pod gradom: podaljšan odpiralni čas Izložb domišljije v času LUFta.

28. 12. ob 18.00: **Zaključno žrebanje domišljijske nagradne igre** v Rozamundi.

SODELUJEMO

POGLEDI NA SREDNJEVEŠKO URBANOST

V Ljubljanskem Mestnem muzeju je od 16. do 18. novembra potekal 3. mednarodni arheološki simpozij z naslovom Pogledi na srednjeveško urbanost.

Mednarodni simpozij je potekal v organizaciji Centra za Preventivno arheologijo, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Muzeja in Galerij mesta Ljubljane, Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in v sodelovanju z Medieval Europe Research Community.

V zadnjih letih je zaradi številnih prenov in novogradenj v starih mestnih jedrih potekalo veliko obsežnih arheoloških raziskav. Na tokratnem simpoziju bodo predstavljeni rezultati teh raziskav iz domovine in tujine skupaj z vrednotenjem rezultatov v širšem kontekstu ekonomskega, socialnega religioznega in političnega dogajanja v obdobju od 10. do 16. stoletja.

Na simpoziju je sodeloval tudi kustos Loškega muzeja, Jože Štukl, ki je pripravil predavanje z naslovom Srednjeveška Škofja Loka, v katerem je predstavil kratko zgodovino mesta in gradov skupaj z izsledki arheoloških raziskav v zadnjih desetletjih.

V soboto so se udeleženci simpozija podali na strokovno ekskurzijo v Škofjo Loko, Kranj in Radovljico.

Pravljice za dolge zimske noči, Loka v snegu

9. december 2017, 10.00

Galerija Ivana Groharja

Pridružite se nam na pravljicnem pripovedovalsko-glasbenem popotovanju po severnih deželah, kjer sicer vladata hlad in sneg, mraz sega do kosti, vendar zvezde žarijo najsvetleje.

Pripovedovali bodo: Katarina Nahtigal, Ana Svetel, Tina Koščak, Petra Čičič, Breda Podbrežnik

Glasbena spremljava: Gašper Šinkovec

MUZEJSKE ZANIMIVOSTI

IZ ARHEOLOŠKE ZBIRKE LOŠKEGA MUZEJA: SVEČNIK V PODOBI SLUŽABNIKA

Tekom arheoloških raziskav, ki so potekale na lokaciji opuščenega gradu Stolp na Kranclju med letoma 1954-55, je bil poleg ostalih bogatih najdb odkrit tudi bronast kipec, ki je bil nekoč sestavni del svečnika. Motivno gre za moško figuro srednjeveškega služabnika, ki je nekoč stal na trinožnem podstavku z zoomorfno oblikovanimi zaključki nog. Z rokama je podpiral pladnja okrašena v gotski maniri, na katerih sta se nahajata tulca za sveči. Do danes se je od pladnjev ohranil le eden, tulca za sveči pa sta izgubljena.

Tovrstni svečniki so predstavljali posebno skupino v času poznega srednjega veka in renesanse ob koncu 14. in na začetku 15. stoletja. Odstopajo od klasične forme svečnikov in v renesančnem duhu postavljajo človeško figuro v središče s čemer so v popolnem nasprotju s predhodnimi romanskimi svečniki.

Odkriti svečnik v širšem Evropskem kontekstu ni osamljen. Do nedavnega nam je bilo znanih le nekaj primerkov, z intenzivnim raziskovanjem v zadnjih letih pa smo prišli že do številke štirintrideset, ki pa najverjetneje še ni dokončna.

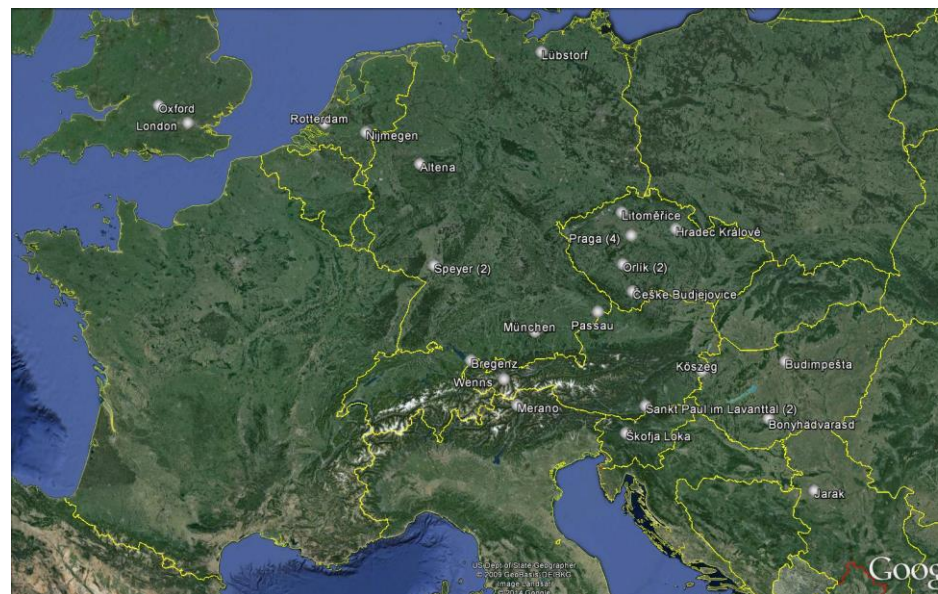
Pri našem in pri vseh ostalih svečnikih gre za serijske v kalupu izdelane proizvode, ki so v osnovi povsem identični, medsebojno se razlikujejo zgolj po nekaterih manjših detajlih, kar lahko razložimo z uporabo različnih kalupov. Izdelovali so jih iz medenine ali bronu v tehniki

Slika 1: Delno ohranjen svečnik v podobi služabnika s Stolpa na Kranclju v Škofji Loki, konec 14. - začetek 15. stoletja

ulivanja in so kmalu postali zelo priljubljeni. Njihovi proizvodni centri so bili v Belgiji, na Nizozemskem in v južni Nemčiji. Ker so bili tovrstni izdelki v tem času zelo priljubljeni, so se prodajali po vsej Evropi.

Pripravil: Jože Štukl

Slika 2: Karta razprostranjenosti svečnikov v podobi služabnika

Pasijonska knjižica iz leta 1690 iz Tavčarjeve knjižnice na Visokem

V posebnih zbirkah pisne kulturne dediščine, ki jih hrani muzejska knjižnica, so številne antikvarne izdaje. Nekatere med njimi presegajo lokalni pomen in so prvovrsten vir za proučevanje nekdanje načina življenja. Taka je drobna knjižica z naslovom Myrrhen-Gärtlein der hochlöblichen Bruderschaft Jesu Christi Todt-Angst, dokument tiskarske in izdajateljske dejavnosti na Slovenskem v drugi polovici 17. st. Zaradi pasijonskega izročila je pomembna tudi za Škofjo Loko, ki se ponaša z vpisom Škofjeloškega pasijona na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine.

Knjižica je izšla leta 1690 v Ljubljani pri tiskarju Jožefu Tadeju Mayru, s podporo deželnega glavarja, in osvetljuje izdajateljsko dejavnost jezuitske pasijonske bratovščine. Bratovščina umirajočega Kristusa je bila v Ljubljani ustanovljena leta 1660, v času izida naše knjižice pa je štela kar 80.000 članov. Že njen naslov, ki se v prevodu glasi Vrtiček mire milostne bratovščine umirajočega Kristusa - mira pa se povezuje z maziljenjem - nam pove, da je namenjena pasijonski pobožnosti. Je nekakšen priročnik s priporočili, katere molitve oz. pobožnosti naj člani bratovščine opravijo tekom dneva, tedna, meseca, četrletja in leta. Tako poleg litanij vsebuje še poglavje o odpustkih, prozno molitve in molitve v verzih, nabožne pesmi in odpeve. Dr. Matija Ogrin, poznavalec srednje- in novoveške književnosti na Slovenskem pravi, da so besedila v knjižici »že sama zase mogočna priča baročne duhovne ter literarne kulture ob koncu 17. st. v Ljubljani«.

Čeprav presega lokalni pomen, se knjižica na Škofjo Loko navezuje tudi z vidika avtorstva. Njen avtor je jezuit, nabožni pisec in pridigar Jakob Škerl (o.1622-1672), rojen v Škofji Loki, v plemiški družini Scarlich. Bil je

predavatelj na ljubljanskem jezuitskem kolegiju in njegov predstavnik v javnosti, katehet, spovednik in pridigar v ljubljanski stolnici. Zelo si je prizadeval za ustanovitev ljubljanske pasijonske bratovščine in bil tudi njen prvi predstojnik.

Naša pasijonska knjižica je izjemen dokument časa in prostora, v katerem je nastala. V vzajemni bazi Cobib.si je vpisan en sam izvod, od katerega pa se naša izdaja glede knjižne opreme nekoliko razlikuje.

Povezave:

- Ogrin, M. (2016): Bratovščinske iskre. Acta historiae artis Slovenica 21(2), 55-88. Ljubljana: ZRC SAZU, 2016. Pridobljeno 3.10. 2017 s spletne strani:
http://uifs1.zrc-sazu.si/files/file/AHAS_21_2_2016.pdf

https://sl.wikipedia.org/wiki/Jakob_%C5%A0kerl

<http://cobiss6.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=DISP&id=0920259083993616&rec=5&sid=1>

Pripravila: Mira Kalan

ZANIMIVOSTI IZ ZBIRK LOŠKEGA MUZEJA - THONETOVA ZIBKA

Otroška zibka iz umetno krivljenega bukovega lesa je nedvomno posebnost muzejske zbirke Loškega muzeja Škofja Loka, posvečene dr. Ivanu Tavčarju in hkrati izjemen primer industrijskega oblikovanja v stilu art nouveau. Izdelana je bila v nemško – avstrijski manufakturi za izdelavo pohištva Thonet na Dunaju med leti 1920 in 1930 po vzoru modela iz leta 1870. Mojstrsko oblikovana zibka po postopku krivljenja lesenih delov z vodno paro je bila v Loški muzej prenesena iz dvorca Ivana Tavčarja na Visokem pri Poljanah in je bila prvotno v lasti Tavčarjeve družine. Pisateljeva žena Franja Tavčar jo je prejela v dar od kraljice Marije Karađorđević, namenjena pa je bila vnuku Franje in Ivana Tavčarja. Domnevno naj bi kralj Aleksander in kraljica Marija Karađorđević zibko osebno dostavila Franji Tavčar na Visoko leta 1933, kjer sta bila Franjina gosta.

Izdelek iz zibajoče konstrukcije z dvema zunanjsima nosilcema ima štiri noge in visoko obešalno gred.

Po dolžini meri 140 cm, široka je 61 cm, visoka (od tal do zgornjega robu koša) je 92 cm, višina gredi je 188 cm.

Pripravil: Boštjan Soklič

POSLUŠAJTE / GLEJTE / BERITE NAS

Vsak ponedeljek nas lahko poslušate v oddaji Muzejski zapiski na Radiu Sora, kjer predstavljamo naše aktualno delo in zanimivosti iz muzeja.

Lahko nas všečkate tudi na Facebooku in nam sledite na Instagramu.

